

**D. Marcvs Evangelista. Rodolphi Gvaltheri Tigurini in
Euangelium Iesu Christi secundum Marcum Homiliæ
CXXXIX.**

Gwalther, Rudolf

[S.l.], 1570

VD16 W 1048

Homilia CXXXVII. Postremò unà sedentibus ipsis undecim apparuit, & exprobrauit eis incredulitatem ipsorum & cordis duritiem, quòd ijs qui ipsum uidissent suscitatum non credidissent.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-71833](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-71833)

rem reprehensionem meretur, quod tam multis tamq[ue] grauib[us] testimonijs non potuit superari, quibus non aliud dicebatur, quam quod ipse Christus sepius promiserat. Horum similes sunt, qui cum diuine bonitatis & gratie argumenta quotidie videant, tamen Deo diffidunt, & vanissimis rationibus locum dant, quas caro & mundus suggerit. Sunt tamen his peiores multo, qui cum Christum per Euangelij doctrinam quotidie surgere videant, & regnum illius mirifice propagari, sicut olim predictum fuit; illum tamen regem & redemptorem suum agnoscere nolunt, imo regnum suum hostiliter oppugnant, & oppressum volunt. Dabunt illi olim penas, quas scriptura non vno loco minatur. Nos vero consolationem ex eo capiamus, quod non desuerunt, qui Cleopam & comitem ipsius nouo resurrectionis nuntio exhilararent. Solet enim Deus laeta tristibus miscere, neq[ue] vnquam suos grauius, quam ferre possint, tentari patitur. Quare in Christi victoriam intenti, quam ille sua resurrectione nobis acquisiuit, fortiter feramus quaecumq[ue] a Deo imponuntur. Aderis enim nobis certantibus Christus, vt malis omnibus superiores facti, cum illo olim in caelis regnemus. Ipsi debetur benedictio, gloria, & potestas in aeternum. Amen.

Psal. 2.
Zach. 12. &c.
1. Cor. 10.

Postremo una sedentibus ipsis undecim apparuit, & exprobrauit eis incredulitatem ipsorum & cordis duritiam, quod ijs qui ipsum uiderant fuscitatum non credidissent.

Dominus & saluator noster Iesus Christus, resurrectione suam multis argumentis & testimonijs asseruit, quando per quadraginta dies cum discipulis suis conuersatus est, priusquam in caelos ascenderet. Ex omnibus vero, quae toto illo tempore fecit, Marcus tres modo historias commemorat, quae vt euidentiora habent resurrectionis istius testimonia, ita simul illius bonitatem nobis commendant, quae & peccatoribus indignis cognitionem salutis offert, & nostram infirmitatem benignè sustinet, ac eidem mederi studet. Primo enim Magdalene se visendum praebuit, quae uilissimum diaboli mancipium fuerat: vt palam testetur, mortis & resurrectionis suae fructum ad peccatores cumprimis pertinere, iuxta illud propheta: Infirmitates nostras ipse portauit. Item: Christus Iesus in mundum venit, vt peccatores saluos faceret. Deinde cum duobus discipulis Emauntem profectus est, & vt illorum errores corrigeret, ipsis plerq[ue] suae mortis & resurrectionis mysteria ex scripturis exposuisset exemplo docens, quod nec tardos & mysteriorum suorum rudes rejiciat. Sequitur nunc, vt paulo post, duobus istis in urbem reuersis, discipulis simul omnibus apparuerit, quam historiam modo inspicimus.

Argumentum
& usus praesentis loci.
Iste 53.
1. Tim. 1.

Marcus pro more suo (quod sepe monuimus) summam modo rei complectitur, & apparitionem hanc postremam vocat, non quod uere postrema fuerit (nam plures aliae a reliquis Euangelistis & Paulo Apostolo commemorantur) sed quod ipse hanc postremo loco narrat, & eam cum postremo Christi actu coniungit, in quo ex mundo hoc discessit us predicandi munus discipulis commisit. Includit ergo in hanc omnia, quae usq[ue] ad diem ascensionis ab illo facta sunt. Deinde discipulos undecim simul sedisse ait, cum ex Ioanne constet, Thomam tunc temporis absuisse, cum ista fierent. Aut ergo per Synedocem hoc dicit Marcus, & eorum Apostolorum collegium nominat, etsi vnus ex hoc defuerit: aut propter Matthiam hoc dicitur, quem pleriq[ue] Christi actionibus usq[ue] ad ascensionis die interfuisse, ex Petri oratione constat, quam habuit, cum in Iudea locum surrogaretur. Praeterea hoc vnus dicit Marcus, quod incredulitatem ipsis exprobrauerit & cordis duritiam, eo quod illi non credidissent, qui ipsum uiderant a mortuis resuscitatum. At quia historiam eandem propter multa, quae huc insunt ad nostram institutionem & consolationem pertinentia, Lucas & Ioannes diligenter describunt, multum proderit singulas eius partes ex ordine inspicere.

Christus discipulis omnibus apparuit.
1. Cor. 15.
Aetor. 11.
52. mat. 28.

Occasionem & causam huius apparitionis discipulorum diffidentiam aut incredulitatem fuisse, ex Marci contextu patet. Quae similiter illos mouit, vt forte diligenter clausas seruarent praesentia Iudeorum, vt Ioannes annotauit. Inter metum ergo & spem dubijs, & de Christi resurrectione discipulantibus ille ex improviso interuenit, & in medio illorum consistens, saluatione sibi respicit illos.

compellat, & dicit: Pax vobis. Vbi minime opus est disputare, quomodo per clausas ianuas ad illos ingressus sit. Nec enim tale quid dicit Ioannes, sed temporis circumstantiam & discipulorum exitum metum denotans, Christum ad illos venisse ait, cum fores prae metu Iudaeorum occulisissent. Quod si quis pertinacius urgeat miraculum, quo Christus ianuas clausis ingressus sit, cum illo non libere eum acriter contendere, modo finem miraculi eum statuat, quod simul cum resurrectionis testimonio diuinitatis etiam sua specimen dissidentibus & metu confertatis exhibere voluerit. At si quomodo colligat, Christi corpus in resurrectione veri corporis propria exuisse, adeoque in spiritum aut phantasma conuersum esse, ut sua natura per solida corpora ligni aut lapidis penetrare possit, nec amplius loco certo contineatur: hoc ego nunquam concessero. Obstat enim huic sententiae, quod paulo post Christus se spiritum esse negat, imò carnem & ossa discrete nominat, ex quibus corpus suum constaret veritas; & cum Augustino dicimus: Moli corporis, vbi diuinitas erat, ossa clausa non obstruerunt. Ille quippe non eis apertis intrare potuit, quo nascente virginis matris inuiolata permansit. Quibus & illud Hieronymi addimus: Quod clausis ingressus est ostijs, eiusdem virtutis fuit, cuius & ex oculis videns fere. Praeterea, num corpus Christi examinari oportuit, ut clauso ostio ad discipulos ingrederetur, cum idem prius aquis inambularet, & eiusdem virtute Petrus quoque idem fecerit? Nos potius hoc loco Christi bonitatem obseruamus, qui infirmis & imperfectis sese offert, nec patitur illos diutius dubios & anxios harere: imò dubitantibus & periculi metu confertatis pacem offert. Vbi simul admonemur, quid ille nobis adquisierit, quidq; in illo sperare possimus. Pacem numerum, non quidem huius mundi, quae incerta est, & per unquam consensum in malo patit, sed quae omnino intellectum superat, ut Paulus ait. Primum enim Deo patri reconciliat, & ex ira filij gratiae filius fit, cit, atq; spiritum adoptionis contulit, in quo clamamus, Abba pater. Deinde animos peccatorum conscientia astuantes & turbatos idem ille placat, ut certam salutis per ipsum partem spem & fiduciam possint concipere. Quae si, ut nullis afflictionibus pax ista turbetur. Nam iustificati ex fide (inquit Paulus) pacem habemus erga Deum, per Dominum nostrum Iesum Christum, per quem & adiuuam nacti sumus fidem in gratiam hanc, in qua stamus, & gloriamur sub spe gloriae Dei. Nec id solum, verum etiam gloriamur in afflictionibus, scientes quod afflictio patientiam pariat, patientia vero probationem, probatio autem spem: porro spes non pudefacit, &c. Nec tamen hinc quos pax Christi sufficit, verum etiam credentium animos mutuo amoris vinculo sic connektit, ut pacem inter se firmam & stabilem seruent. Pro hac pace nobis hodie laborandum est. Quoad mundam vero & rei huius seculi pacem quidem quantum in nobis est, cum omnibus habere debemus; iuxta Apostoli sententiam, quando autem Dei causa agitur, huius gloriam fratribus quoque germanis, imò parentibus, coniugibus & liberis, vicia deniq; propria, anteponeere decet: ne dum mundo pacifici esse volumus, à pace Dei excidamus. & mundi amicitiam colendo Dei inimici reddamur. Nec vnquam nobis aurea illa Diabolarij sententia excidat: Speciosum quidem nomen est pacis, & pulchra opinio unitatis. Sed quid ambigat, eam solam unitatem, ecclesiae pacem esse, quae Christi est?

Sed ut in historia contextu progrediamur, discipuli subito Christi conspectu territi timuit. Ex huius confertationis causam indicat Lucas, dicens: Existimabant se spiritum videre. Simile quiddam accidisse, Matthaeus tradit, quando Christum super aquas ambulantem viderunt. Vnde constat vetustum admodum esse errorem de spiritibus & spectris: & ex historijs patet, diabolum rudes & incautos mirificis praestigijs dement auisse. Hinc enim enatus error, quod nonnulli animas vel spiritus defunctorum excitari posse crediderunt, ut responsa darent interrogantibus. Quem errorem in Scriptura notat sacra historia, qui Samuelem excitari voluit, ut illum de belli imminente essentia scificaretur. Alij vero spiritus defunctorum oberrare dixerunt, quoad illorum corpora sepulta & honore carerent, sicuti nuper ex Vergilio annotauimus. Qui error inter Christianos superstitionis opinio & noxiae peperit, purgatorij quae stum mirificè auxit & imperios rerum diabolo illudendo exposuit. Nos reiectis hominū fabulis & inanibus terribilitatibus, scripturas audiamus, quae quid de animabus defunctorum credi debeat, verè & simpliciter docent. Aut enim in fide verè moriuntur homines, aut in superstitionibus & peccatis suis. Qui in fide decedunt, illorum anima in sedes beatorum transferuntur, ut cum Christo gaudeant, cui crediderunt. Haec facit quod scribitur. Iustorum animae

Tractat. in Ioan. 121. Ad Pammach. contra errores Ioan. Hieros. Math. 14. Ioan. 14. Phil. 4. Rom. 8. Rom. 5. Rom. 12. Matth. 10. Luc. 14. Iacobi 4. Discipuli Christi suo iusto timere. De spirituum apparitionibus. 1 Sam. 28.

anime in manu Dei sunt, nec attinget eos cruciatus. Et illud Christi: *Amē dico vobis, qui audit verba mea, & credit ei qui misit me, habet vitam eternam, & in iudicium non veniet, sed transiit a morte in vitam.* Et Lazarus animam in Abrahami sinu, id est, beatorum consortium translata fuisse, Luce 16. idem Christus docet. Et latroni in cruce ipsum invocanti dicebat: *Hodie mecum eris in paradiso.* Quia Luce 23. spe Paulus fretus, dissolui cupiebat, & esse cum Christo. Rursus, quos quos in peccatis suis & absque fide in Christum moriuntur, ad inferos & damnatorum sedes descendunt, ubi (ut propheta ait) coluntur omnes, qui posuerunt terrorem suum in terra viventium. Et hoc refertur debent, quae de Babiloniorum tyranno ad inferos deiciendo apud Isaiam & de diuite epulone in tartaris sepulto in Ezechiel 14. angelio leguntur. Vanissimi ergo nugatores sunt, qui animas in terris oberrare, & pro sua redemptione Missas & alia sacra huius generis expetere fabulantur. Quoad spectra autem vel phantasmata, quae multis occurrere videntur, ea aut falsa sunt, aut vera. Falsa dicimus, quae ab impostoribus finguntur, vel ut quæstum ex superstitione capiant, vel ut rudes inanibus terculamentis exagitant. Ad eundem ordinem oculorum etiam praestigia pertinent, quando vel metu vel alio affectu, aut animi infirmitate fascinati, nos videre putamus quae nulla sunt, aut ex ijs quae videmus, ipsi nobis formas verum novas & insolitas fingimus. Vera spectra sunt, quae aut ex causis naturalibus oriuntur, quales sunt exhalationes igneae in terra & mari; aut quae fatan nobis obijcit, quale fuit quod de Saule supra adduximus, qui Samuelem in Pythionissa excitatum fuisse putavit. Et verò primis illis nihil tribuendum est, ita nec diabolicae illusiones timere, nec quicquam spirituum eiusmodi verbis credere debet, quando constat diabolum nihil in nos iuris habere, & hoc vni captare, ut deceptos in exitum trahat. Et ista obiter dixisse sufficiat, ut videas non novum esse errorem, quem hodie mordicus multi reuident, & proinde in illo cauendo maiori cum diligentia aduigilemus, quando ex praesenti discipulorum exemplo patet, in ijs quae ad salutem spectant, nullum studium posse nimium censer, quod Dei verbo impenditur.

Et verò Deum diligentibus omnia cooperantur in bonum, ita haec quoque discipulorum infirmitas suum fructum habuit. Nam ea occasione Christus suam resurrectionem apertius testatur, & sui corporis veritatem argumentis irrefragabilibus probat. Sequitur enim oratio eius, cuius singula partes considerationem diligentissimam merentur. Primò ab increpatione orditur his verbis: *Quid turbati estis, & cogitationes ascendunt in cordibus vestris? Reprehendit in illis stuporem & animi confertationem, simulque illius causas indicat, Cogitationes nimirum, quas carnis sensus ipsis obijcit. Quia enim homo animalis non percipit ea, quae sunt spiritus Dei, fieri non potest, ut Christo & verbo eius intrepidè nitantur, quicunque carnis rationes audiunt. Est autem diligenti observationis dignum, quòd ut antea Cleopam & comitem eius reprehendit Christus, ita nunc omnibus simul incredulitatem & cordis duritiam exprobrat, quòd de ipsius resurrectione hucusque dubitauissent. Idem angelum fecisse audiimus, quando mulieres illi in sepulchro quaesuerunt. Facit hoc ad asserendam resurrectionis Christi veritatem, quam certissimam esse oportet, si reprehensionem merentur, qui de illa vel minimum dubitāt. Adhuc docemur, displicere Deo incredulitatem nostrā, siue dissidentiam. Est quidem longanimis, & infirmitati nostrae clementer parcat. Idem tamen eos non fert, qui pertinacius illius promissis & preceptis reluctantur: & interdum tales non verbis modo increpat, verum etiam penis grauius voluit. Exemplo sunt Israelitae, quos in deserto Deus prostrauit, quòd promissioni immemores aduersus illum pertinaciter contenderent. Quid? Si reprehendi merentur discipuli, quòd mulierculis non crediderint, tunc nos impudè laturos putabis, si Apostolos non credamus, quos Christus ipse suae mortis & resurrectionis testes esse voluit? Est ergo hoc obseruandū in omnibus fidei articulis, adeoque in omnibus ijs, quae expresso Dei verbo traduntur, nec carnis rationes et effectus admittamus. Ex his enim dense illa cogitationum nebula ascendunt, quibus si intra animos nostros locus decur, mox mentem totam obnubilant, ut quod Deus loquitur, nec videre nec audire possimus, & multò minus fidei assensu probare.*

Deinde demonstrationem subiicit, in qua multa argumenta concurrunt, quibus se vero suo corpore resurrectisse probat. Et primò quidem visum in testimonium adducit, ait: *Videte manus meas, & pedes meos, quia ego ipse sum: ille nimirum, qui antea vobiscum versari solebam. Ergo ex pristina forma agnosci potuit: eo quòd illam clarificatio in resurrectione non abolet, sed à vitio liberat, quae*

Christus discipulos corripit.

1. Corinth. 2.

1. Corinth. 10.

Ioan. 15.

Actuum 1.

Christus corporis sui resurrectionem demonstrat.

nostris corporibus ex peccato obrepserunt. Et dulcissimam consolationem hoc piji offert, quod in resurrectione primo statim incivis non suos modo eiusdem salutis confortes, verumetiam sancti patres & reges, prophetas item & Apostolos, adeoque omnes Dei servos agniti sunt, quorum memoriam nunc venerantur. Exemplum huius rei supra vidimus, quando tres discipuli Christi in morte clarificatum, & cum hoc etiam Moysen & Eliam agnouerunt, licet ipsi adhuc in corpore mortali & corruptibili versarentur. Nec ineptè à quibusdam huc refertur, quod Adam, priusquam laboraretur, Euam è sua carne desumptam esse intellexit, ut primum illa in ipsius conspectum fuit addita. Videbunt è contra & agnoscent impij Christum, in quem pupugerunt. Videbunt tyranni & execrantes eos, quos aliquando propter veritatis confessionem persecuti sunt. Non tamen ergo à discipulis Christus ex pristina forma agnosci voluit.

Corpus Christi palpabile.

Secundo, quia visus frequenter fallitur, tactu quoque se explorari vult, qui se in solidis modis et palpabilibus corporibus locum habet: & ne hoc etiam falli possent, cum tactu visum coniungit, sicut corpus suum ex partibus & substantia, siue (ut dialectici loquuntur) ex materia & forma describit, quando addit: Contrectate me, & videte: quia spiritus carnem & ossa non habet, sicut me videtis habere. Et his dictis rursum illis manus & pedes ostendit. Spiritum ergo discrete excludit à corporis substantia, & se non modò inane formam manuum atque pedum, verumetiam substantiam carnem & ossa in resurrectione retinuisse docet, quæ sua natura non modò visibilis, sed palpabilis quoque esse constat. Ita autem suo exemplo eos confutat, qui hodie realem & substantialem corporis sui præsentiam statuant, ubi nullum veri corporis indicium apparet. Quod enim de corpore spirituali obijciunt ex Paulo, qui de resurrectione agens inter alia dicit: Seminatur corpus animale, resurgit corpus spirituale, &c. sensu violenter detorto faciunt. Spirituale corpus dicit Paulus, quod totò spiritu Dei vivit, servatur & regitur: et illud opponit animali, quod affectibus & passionibus animæ, præsidij naturalibus opus habet. Idem nobiscum D. Augustinus sensit, qui de Genesi ad litteram scribit spirituale dici corpus quod resurget, et quod miris modis ad omnem facilitatem & incurramentum spiritui subdatur, & sine ulla indigentia corporalium alimentorum solo vivificetur spiritu, non modo incorpoream substantiam sit habiturus, &c. Theodoretus item qui Pauli locum exponens scribit: Animale vocat, quod ab anima gubernatur: spirituale autem quod à spiritu regitur. Sed quid parum testimonij hinc opus est, quando ipse Christus spiritualement substantiam statuere vetat, dum se spiritum esse negat, & corpus suum discipulis palpandum exhibet?

Christus resuscitatus edit.
Marc. 5.
Ioan. 12.
Actorum 10.

Tertio adhuc illis dubitantibus præ gaudio, & mirantibus, cibum poscit, & ab ipsis oblatam illi piscis assi partem & faenum mellis in omnium conspectu edit. Et hoc certum & infallibile certum verè resuscitatus argumentum. Idè ipse Iairi filia, quam à mortuis suscitavit, cibum dari iussit: & Lazarum rediivum in domo Simonis discubuisse et adunt Evangelistæ, ut veram eius resurrectionem probent. Quæ causa est, quod huius potissimum argumenti Petrus apud Cornelium meminit, quando Apostolos cum Christo resuscitato edisse & bibisse dicit. Minimè tamen hoc ita accipi debet, quasi corpora clarificata cibo & potu adhuc opus habere, aut saltem his delectari putemus, sicuti de his per radiso Mahumetani fabulantur. Quia enim corruptio omnis tollitur, nec generatio amplius necessaria. Nam quod in præsentia fecit Christus, in eum finem fecit, ut corpus suum sibi esse deceret, quod cibi & potus (si illius organa spectes) capax sit, licet illis non amplius sustentari oporteat, sed necessaria. Nam quod in præsentia fecit Christus, in eum finem fecit, ut corpus suum sibi esse deceret, quod cibi & potus (si illius organa spectes) capax sit, licet illis non amplius sustentari oporteat, sed necessaria.

De mirabilibus script. Cap. 14.

ipsum de clarificatis corporibus D. Augustinus sensit, quando illa cibum quidem non gustatura, quæ sibi libilitatem verò edendi cibos, si his opus foret, habitura dicit. Est verò hoc exemplum dicitur Christi argumentum, qui rebus non necessarius sibi rei voluit, ne quod dubitè de resurrectione sua in discipulorum animis haberet. In quem ipsum clavorum quoque, et vulneris in latere bianis vestigia retinuit, quæ postea Thomæ exhibuit contrectanda.

Christus resuscitatus.

Quarto promissiones suas & veteris scripturæ testimonia illis in mentè renovat, dicens. Hæc sunt verba, quæ locutus sum ad vos, cum adhuc essem vobiscum, quod necesse foret impleri cœ, quæ scriptæ sunt in lege Moysi, et prophetis, & Psalmis de me. Ipsi verò obliuiofam carnis raritatem ipsi experient. Quasi dicat: Cum de his toties admonuerim, & hoc ipsum scripturæ restentur, quæ in mente habetudo est, quæ istis fidem habere prohibet? Possent hæc scripturæ veteris loci adduci, in quibus Christi mors simul & resurrectio, vel aperte prædicatur, vel typis & figuris adumbratur: sed quia hæc

sim occurrunt, & alibi de illis agendi occasio sese offeret, in presenti cum Marco nostro breuitati sue debimus. Obseruabimus tamen, quod a morte resuscitatus Dei filius, non noua & inaudita haecenus docet, sed scripturas subinde allegat, & ex illis sui regni et nostrae salutis mysteria exponit. Quin scripturae veteris libros in suas quasi classes aut titulos distinguit, in Moysen nimirum, prophetas & Psalmos: ut nobis cerèd constaret, qui nam libri pro authenticis haberi debeant. Sub prophetis uero historici quoque libri continentur, quos à prophetis conscriptos esse, non obscuris argumentis colligi potest. Admonemur autem Christi exemplo, nobis quoque salutis doctrinam ex scripturis petendam esse, & non modo turpiter, sed perniciosè etiam errare eos, qui uel ex alio mundo sibi doctores dari possulant, uel inania hominū placita sectantur. Confutantur item, qui ueteris testamenti libros hodie reijciunt, cum ex illis Christus simul & Apostoli suarum concionum argumenta desumpserint. Nostrum fuerit, in his omnibus Christi fidem & bonitatem agnoscere, qui ut nostrae salutis consuleret, resurrectionem suam non modo scripturae & sensuum nostrorum testimonijs affirmare uoluit, uerum etiam rebus sibi non amplius necessarijs uel, ut modo diximus. Unde patet, detestabilem esse illorum impudentiam, qui uel corporis Christi ueritatē, uel quae ex hac dependet, mortuorum resurctionem ad huc negare audent, quales fore olim Petrus praedixit, & ipsi hodie nō paucos audimus. Quid enim isti aliud faciunt, quam quoddam Dei filium mendacij arguunt? quod cum uero bono intolerabile uideatur, ille cerèe inultum nunquā sinet. Postis ergo caecis affectibus & procul expolis omnibus quae caro dicitur, salutis spem omnem in uero Christo repositam habeamus, qui pro peccatis nostris mortuus, & propter iustificationem nostri resuscitatus, in se credentibus locum in caelis parauit, ubi olim cum ipso aeterna felicitate fruuntur. Ipsi debetur benedictio, honor, gloria & potestas in aeternum. Amen.

Et dixit eis: Profecti in mundū uniuersum, praedicate Euangelium omni creaturae: Qui crediderit, & baptizatus fuerit, seruabitur: qui uero non crediderit, condemnabitur. Signa autē eos, qui crediderint haec subsequentur: Per nomen meum daemonia eijcient, linguis loquentur nouis, serpentes tollent, & si quid lethale biberint, nequaquam nocet: Ibis eis: super infirmos manus imponent, & benè habebunt.

EXposuit hucusque Euangelista, quaecumque Dei filius in terris agens propter nos fecit & passus est. Argumentū & Praecipua in his sunt, Doctrina, quam miraculis confirmauit: Mors, qua peccata nostra expiatus presens loci. & Resurrectio, qua mortem deuicit, & effraclis portis inferorum, nos in libertatem filiorū Dei asseruit. Continetur his tota nostra redemptionis ratio, nobis autem non profune, nisi illa & intelligamus recte, & fide uera amplectemur. Ideo Christus, ne qua in parte nobis desset, iam è terris discessurus discipulis ista per totum orbem praedicandi munus commisit: & hunc illius actum, qui ipsi in terris postremus fuit, in praesenti Marcus describit: & primò quidem narrat, quid in mandatis acceperint discipuli: deinde ut eisdem miraculis instruxerit Dominus, quae doctrina ipsorum fidem facerent. Etsi uero haec ad discipulos potissimum pertinuerint, docent tamen, salutem per Euangelij praedicationem nobis offerri, simulque ostendunt, quam rationem & modum in illo praedicando ministri omnes tenere debeant, & quanta illius esse debeat auctoritas apud eos, qui salutis suae studio aliquo tenentur.

Mandatum Iesu Christi tale est: Profecti in mundum uniuersum, praedicate Euangelium omni creaturae. Conuenit hoc cum eo, quod olim futurum prophetae praedixerant: ut nimirum Lex è Zion egressa totum orbem illustraret, quae prius in sola Iudaea audiebatur. Et ita sui regni fines constituit extremos orbis habitati cardines, iuxta illud prophetae: Imperium eius à mari ad mare, & à flumine usque ad fines terra. Vbi nobis immensa Christi potentia & regni ipsius amplitudo consideranda uent. Fuit quidem magna & formidabilis ualde Assyriorum & Babyloniorum potentia, quae Asiam propè omnem & maiorem Africae partem obtinuit. Persas uero uerae Babylonicae monarchiae fines in Europam quoque imperium suum extendisse legimus. Superauit ueroque Alexander Macedo, cum

Postremū Christi mandatum. Iste 2. Mich. 4. Psal. 72. Zach. 9.